

# G'encruia

n° 37



50 - SÖLLER. Detalle del Gorch Blau

**DEIA**

**AGOST - SETEMBRE**

**1.982**



# editorial

## A LA VELA

- Avui, quan tots sabem que el petroli és dia a dia més car, el vent encara és regalat.

Fer una singladura a la vela i sense que el temps ens encalci. Escoltant només, el bes de les onades que la quilla romp, és certament encativador.

- Cinquanta anys ens separen de les darreres construccions a vela. Però no per això podem dir que les investigacions estaven aturades.

- Una de les proves que més ressò ha aixecat, es dugué a terme l'any passat per el mes d'Octubre. El SHIN AITOKU MARU, es un petit petrolier japonès de 1.600 tones. Ha estat dotat d'una vela metàlica que surt de tot el que coneixem; dos plafons de 100 metres quadrats cada un, li permeten economitzar el 50% del carburant.

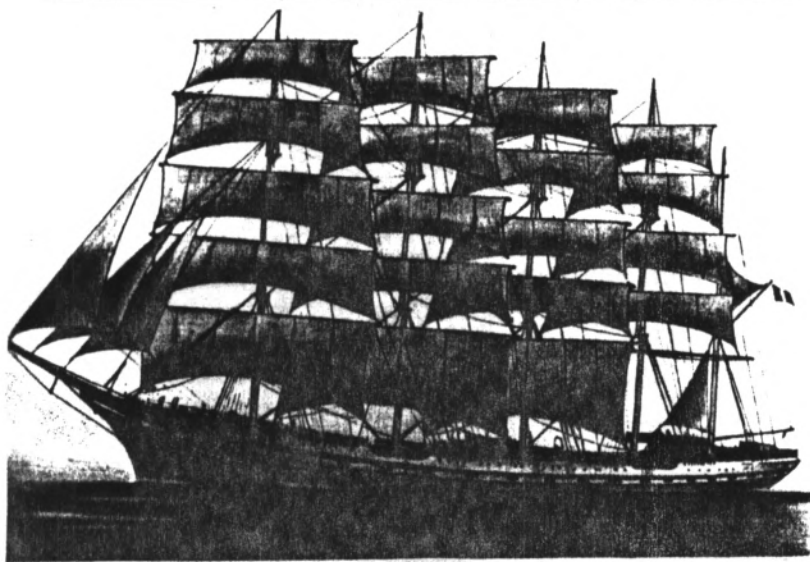
- Com seran els nous vaixells a la vela?.

El vent és més fort a prop d'aigua. La vela dels aeroplans respon a una millora dins el camp de l'aerodinàmica. La millor manera d'arreglar més vent és sens dubte, la variació en altura de les veles.

Els inconvenients més grossos són els mateixos d'abans: la seguretat, capacitat, lentitud i mà d'obra.

- Els problemes a resoldre són nombrosos. Malgrat tot encara ens queden anys d'investigacions... Però a la llarga la vela guanyarà el conflicte.

LLUC OLIVER



# Junta Municipal

El Pleno Municipal correspondiente al mes de septiembre, se celebró el pasado día 13 con la asistencia de todos los miembros del Consistorio, y se desarrolló de acuerdo con el orden del día previamente establecido, y que fue el siguiente:

## Facturas presentadas

Una vez examinadas cada una de ellas fueron aprobadas las siguientes:

- Una del B.O. de la Provincia de 3.000' Ptas.
- Una de Maria Marcús de 5.600' Ptas.
- Una de D. Fernando Fernandez de 800' Ptas.
- Una de la Compañía de Seguros Mare Nostrum de 1.973' Ptas.
- Una de la C.T.N.E de 22.769' Ptas.
- Otra de Dña. Maria Marcús de 2.800' Ptas.
- Una de Ferreteria Bernat de 983' Ptas.
- Una de D. Bartolomé Pons de 162.140' Ptas.
- Otra de D. Bartolomé Pons de 133.717' Ptas.
- Una de Farmacia Castañer de 10.747' Ptas.
- Una de Farmacia Lda. Maria L. Tarancón de 2.806' Ptas.
- Una de Estación de Servicio Mora-Vicens de 6.400' Ptas.
- Una de D. Miguel Soler de 400' Ptas.
- Una de Ibero Americana de 3.722' Ptas.
- Una de la Compañía Gas y Electricidad S.A. de 15.327' Ptas.
- Una de D. Juan Rullán de 22.542' Ptas.
- Una de Matias Marroig de 10.886' Ptas.
- Una de Construcciones Emdeco de 824.703' Ptas.
- Una de D. Antonio Salas de 45.810' Ptas.

## Correspondencia oficial recibida

Tras su lectura el Ayuntamiento se dió por enterado de los siguientes escritos recibidos:

- Del Gobierno Civil de Baleares escrito comunicando publicación en el B.O.E el Real Decreto sobre disolución de las Cortes Generales y fijación de la fecha de las elecciones.
- Del Conseller De Transportes y Comunicaciones, escrito en el que señala una serie de normas a tener en cuenta con los Servicios Urbanos e Interurbanos de Transportes en automóviles ligeros.
- Escrito del Conseller de Trabajo, Senidad y Seguridad Social sobre consideración de sepelios ordinarios los que se efectúan dentro de la Isla.
- Circular de la Delegación de Hacienda de Baleares, sobre ingreso Retenciones a cuenta del Impuesto sobre la renta de las personas físicas.
- De la Delegación de Hacienda sobre Consorcio de Contribuciones Territoriales, Servicio de Catastros y Valoración Rústica.
- Del Instituto Nacional de Estadística, sobre constitución de las Comisiones Municipales del Censo Agrario.
- Escrito firmado por varios vecinos de Lluc-Alcari, denunciando la conducta inmoral de los bañistas que frecuentan la playa de Es Canyaret.
- Del Gobierno Civil de Baleares remitiendo fotocopia de las primeras páginas de los Estatutos de la recién creada Asociación Administrativa de Propietarios y Residentes del Término Municipal de Deyá.
- De la Dirección Provincial del Ministerio de Cultura trasladando acuerdo tomado en la reunión del pasado día 27 de Julio.

## Solicitud de inclusión de obra en el Plan de Obras y Servicios para 1.982

El Ayuntamiento por unanimidad acuerda presentar la oportuna pe-

tición de inclusión en el Plan de Obras y Servicios para 1.983, la obra "Proyecto de Saneamiento de la villa de Deyá 1ª y 2ª Fases" por un presupuesto de 21.866.644 del cual se solicita el 75% en concepto de subvención.

#### Alegaciones presentadas contra Avance Normas Subsidiarias

Una vez examinadas el Ayuntamiento acuerda remitirlas a los Servicios Técnicos junto con informe, para su posterior estudio y resolución si procede.

#### Concesión Subvención a la Asociación de Pensionistas, Jubilados y de la Tercera Edad de Deyá

El Ayuntamiento acordó hacerse socio protector de la recién creada Asociación de Pensionistas, Jubilados y de la Tercera Edad de Deyá concediéndoles una subvención de 50.000' Ptas.

#### Acuerdo adjudicación definitiva de la obra de ampliación del cementerio

Dada cuenta del expediente tramitado al efecto por esta Corporación por unanimidad se acuerda adjudicar dichas obras de ampliación del Cementerio a la empresa Emdeco S.A.

#### Expedientes de obras particulares

Se concedieron las licencias solicitadas por los siguientes señores:

D. Alfredo Pardo, Don Axell Ball, Don Gonzalo Fuster, Dña. Isabel Ribas, Dña. Maria Leonor Rullán Vives, D. Yves Jaspard, Dña. Catalina Ripoll Vives, Dña. Maria Junyent Quinquer, Compañia Gas y Electricidad S.A.

Se acordó remitir con informe favorable del Ayuntamiento a la Comisión Provincial de Urbanismo los proyectos presentados por Dña. Antonia Rullán Mas y Dña. Maria Coll Coll

Y sin otro asunto de que tratar, se levantó la sesión.

\*\*\*\*\*



#### **PARTIDO SOCIALISTA OBRERO ESPAÑOL**

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Gregori Mir Mayol
- Joan Ramello
- Jaime Ribas
- Francisco Gómez
- Adolfo Marqués
- Antonio March

Candidatura al Senado por Mallorca:

- Antoni Ramis
- Felipe Sánchez Cuenca

Candidatura al Senado por Menorca:

- Antonio Villalonga

Candidatura al Senado por Ibiza:

- Josep Puget



#### **ESQUERRA MALLORQUINA**

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Eberhard Grosske Fiol
- Manuel Guillermo García Benito
- Jaume Masquida Llabrés
- Bartomeu Vicens Pascual
- Joan Borrás Moulin
- Sebastià Ferrer Xamena

Candidatura al Senado por Mallorca:

- Jaume Obrador Soler
- Joan Font Darder

CANDIDATURAS DE  
BALEARES A LAS



#### **UNION DE CENTRO DEMOCRATICO**

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Santiago Rodríguez-Miranda Gómez
- José Sala Torres
- Juan Quetglas
- Joan Fluxà
- Francisco Sencho
- Jeronimo Saiz

Candidatura al Senado por Mallorca:

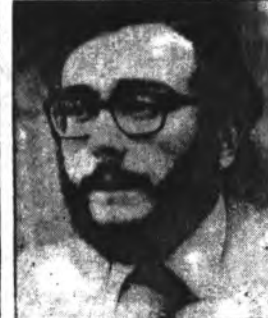
- José Zaforteza
- Alejandro Forcadès

Candidatura al Senado por Menorca:

- Antonio Casanovas

Candidatura al Senado por Ibiza:

- Victor Ferraz



#### **PARTIDO COMUNISTA DE ESPAÑA**

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Josep Valero
- Guillem Puget
- Miquel Sintès
- Miquel Rosselló
- Juan Alvarez
- Cosme Caldentey

Candidatura al Senado por Mallorca:

- Francisca Bosch
- Manuel Domenech

ELECCIONES GENERALES DEL 28 - 0



# ENTREVISTANDO A ...

**ALBERTO OLIVERAS**

Com cada any quan arriben JULIOL I AGOST tornen venir els mateixos personatges de cada any. Un d'ells és N'ALBERTO OLIVERAS que és propietari d'una casa aquí a DEIA i que presenta per televisió el programa VERDAD O MENTIRA. Na Colette Demay que el coneix molt bé li ha fet unes breus preguntes per a S'ENCRUIA. Són aquestes:

- ¿Porqué y como te afincaste aquí en Deià?

- Desde los años 60 veraneaba siempre en Cadaqués. Era no sólo un lugar paradisíaco sino un crisol de artistas i escritores. Allí aparte de Salvador Dalí, frecuentabas a Marcel Duchamp, Man Ray, Luis Romero, Guinovart, Pons etc. Sin embargo, la oleada turística llegó con las autopistas, y yo que odio las multitudes emigré. Pretendía en principio encontrar un lugar semejante en el Mediterráneo. Visité las islas griegas: Malta Cerdeña... y al fin, por invitación tuya me decidí a pasar un week-end en Deià. Confieso que la perspectiva de visitar Mallorca no me seducía. Sufría el prejuicio propio de muchos peninsulares: pensar que el turismo barato "de alpargata", vulgar ha invadido la isla.... y no obstante cuando descubrí este pueblecito que combina lo alpino con lo mediterráneo, quedé seducido. Además el ambiente de Deià tiene la virtud de no ser convencional. No es el imperio de las familias burguesas, de medio pelo, con toda su mole a costas.... Afortunadamente hay locos, marginados, genios "incomprendidos" y toda esta gama es la que da el "charme".

- ¿Como ves el futuro de Deià?

- Si Deià es una excepción, es porque mantiene sus raíces y se ha preservado la naturaleza. Cambiar Deià quererlo transformar creando industrias, urbanizaciones... sería un crimen. El mejor mérito de los ediles es preservarlo. "No tocarla ya más que así es la Rosa", decía el poeta y este es el mejor lema que puedo aplicar a este pueblo.

- ¿Que tipo de vida llevas aquí?

- Yo aquí no hago nada... Llego siempre cargado de buenos proyectos y de cuartillas... y cuando me marcho indefectiblemente están en blanco. Es un lugar propicio para la contemplación y la pereza... Cuando estoy aquí puede decirse que estoy en el "limbo". Y hay necesidad de este "relax" cuando uno vive en medio del vértigo y el "stress".

# XERRATORIUM

DIUEN:

Que a Can Quet s'ha acabat sa bulleria, pareix que es compradors ja han passat per sa Notaria.

Que enguany per mala sort a la mar i principalment a sa nostra costa hi ha hagut una plaga de grumers que han picat ferm els que anaven a nedar.

Que sa recent creada Associació de Vells ha organitzat una excursió però per manca de gent pareix que no podran dur a terme sa seva ilusió. A veure si encara que sigui de fora poble s'hi apunta més personal i feren es número cabal.

Que ses faroles de Lluís Salvador haurien de menester ma de metge, a veure si feien un poc més de claror.

Que degut a tanta sequia que hem passat aquest estiu sa mini embotelladora de Sa Font Coberta ha funcionat de nit i de dia i quand arribava sa fosca enxufaven sa bateria.

Que per devers es camí Vell de Son Bujosa que davalla a sa cala, uns estrangers han fet un marge i se'n han menjat un bocí, i tan tranquil S'Ajuntament no hi ha parat ni esment.

Que en lloc d'esmolat feim osques que ara que tenim dos peons "camín-ros" tots es carrers des poble pareixen "basureros".

Que la mare de Deu d'Agost ja la tenen estorjada, perquè ni l'any passat ni enguany l'han tret a s'entrada.

Que es que no tengui tomba procuri no morir-se, ja que de lo contrari  
pentura l'hauran de tirar a la mar perquè tombes ja no n'hi ha.

Que no hauria d'esser català que amb es tassó de sa cisterna des Porxo  
que hi ha de beure sa gent, donava aigua en es ca.

Que pareix que a DEIA no hi ha problemes de funeraria quand no duen es  
mort a s'esquena el passetjen amb MEHARI.

## Poema

Los coches pasan rápidos  
por la ventana  
rompiendo el silencio de la tarde  
perdiéndose,  
con sus ojos blancos,  
en la oscura madrugada.  
Escapes rajados, neumáticos gastados  
los cuento uno tras otro  
desde mi insomnio  
marcándoles con un rifle telescópico.  
No hay que preocuparse  
las cosas vienen así...  
rodando a bocinazos;  
disparo al chófer del 2º autocar.  
Y no siento nada especial,  
ni sudo ni me pongo a temblar  
tan solo veo humo entre gritos  
algún ruido y un extraño bienestar.  
Al vaciar el tercer cargador,  
cuando la curva se llena de cadáveres y policías  
me queda una pequeña duda podrida,  
no sé si soy EL ASESINO DE LA AUTOVIA  
o tan sólo EL GRAN SALVADOR DE LAS SIESTAS PERDIDAS.

Toni Rigo.



# ...noves...

## MORTS:

PEP SALAS RIPOLL (mestre Pep Sales) als 93 anys després d'una llarga vida i sols amb 29 dies de diferència de la seva dona. Havia estat batle es temps de sa República.

EVA MARIA ENGLER (alemana) a s'hotel Es Moli, als 47 anys.

ERICH GUNDERMAN es senyor de "Can Desitg" de S'Empaltada .

RICHARD CASSEMENT, alemà de 40 anys que va morí a Can Bajoca, Es Clot quand estava passant aquí ses seves vacances.

TONI NAVARRO NAVARRO (es senyor de Can Castenyer) des Clot. Va morir aquest mes passat a Barcelona.

JOAN PIZA TORRES, (es germà de na Francisca de Son Pauçà) morí a Palma d'una penosa malaltia, sols quand tenia 44 anys.

JOAQUINA ARRABAL, (sa senyora de Son Blanc) morí a Barcelona on havia anat de viatge amb accident de tràfic.

Que tots ells al cel siguin i consol i paciència per a les seves famílies respectives.

## NAIXEMENTS:

En Fabián, fill de'n Toni i na Cati de Can Fuster Veleinte. Unhorabona.

Com cada any quand arriba sa calor aquest any també vengué a passar uns quants dies de vacances es batle de Barcelona Narcís Serra.

Repetint la seva visita estival feu acte de presència N'Alberto Oliveras es presentador de Verdad o Mentira un programa de televisió.

En Helmut Berger va passejar la seva figura per sa Cala.

Día 5 de Setembre s'organitza una anada a Lluc a peu, que no fou de lo més concorrida. Hi anaren una dotzena de joves i al.lotes però de Sóller que és molt més gran no n'hi anà cap.

Dia 15 va tornar començar de bell nou s'escola. Gràcies a Déu.

A principi de mes i després de quasi un any de no ploure fort varen fer unes bones ruixades que anaren molt bé per a tothom i sobretot alegraren sa cara a tots els arbres encara que ses alzines des bosc no se sap si reviuran. Es recolliren així mateix uns 90 litres per m2.

Dia 31 d'Agost vengué a ballar en es Parc es grup KOROSMENTI D'HONGRIA que participava a sa III Mostra Folklórica de Sóller. Ballaren molt bé amb bastant assistència de públic. Al final foren obsequiats amb una bunyolada.

Prenguent part en els passats festivals de música va oferir un concert na SUSIE BRADBURY, al que va aistir una gentada. Es que de veritat ho fa molt bé.

El passat mes d'Agost partiren els reclutes d'enguany cap a diferents punts d'Espanya a fer sa "mili". Es poble ha quedat quasi sense fadrins.

Dia 29 d'Agost en es teatre de Can Alluny actuaren en Toni Morlà, en Joan Bibiloni, en Ramón Farràn i es grup BATABANO

Dia 2 de Setembre s'estrenà a Palma sa pel.lícula MUERTE BAJO EL SOL, filmada part d'ella a sa cala i a sa que va participà gent des nostre poble.

Segueix a sa Galeria TEIX sa roda d'exposicions d'artistes locals.

Tot es mes passat va estar exposat a S'Ajuntament de la Vila S'Avanç des Planejament de ses Normes Subsidiàries de DEIA.

Dia 29 de Setembre es pagaran ses Contribucions al lloc de costum.

Dia 18 batiaren na Vanessa, sa filla de'n Biel i na Margalida Sales.

MATRIMONIS:



Pedro-Juan Vidal Sastre amb Magdalena Alemany Roca.

Antonio Sabater Vanrell amb Juana M<sup>a</sup> Bestard Darder.

Encara que es dos siguin externs vagi sa nostra Enhorabona.

MALALTIES I ACCIDENTS: ~~XX~~

Han caigut sa senyora de Can Gili des Clot, sa madona de Can Gelat i en Kevin Ayers.

En Roberto es va fer un tall a un braç amb una serra.

En Jeannot Aubert ha estat un parell de dies a Son Dureta, encara que per res greu.

Madò Joanaina de Can Marieta i en Salvador Burot han estat operats.

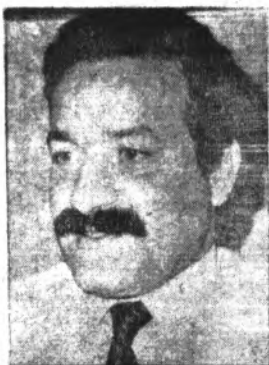
Desitjam per a tots ells una pronta recuperació.

Com a notícies de darrera hora: disabte passat va haver-hi un bon foc davant ses cases de Sa Pedrisa, varen prendre dos munts de llenya uque hi havia. Feia molta por el foc per el vent de terra tan fort que feia i per això s'encengueren un parell de soques d'olivera. Gràcies que es "bomberos" vengueren aviat i evitaren que tengués conseqüències pitjors, com hagués estat si hagués pres el pi gros que hi havia davant sa carrera.

Día 28 en Fanin (es batle) tengué un accident molt gros en es través que va de S'Esgleieta a Santa Maria. Per sort en va sortir en bon nom, encara que es cotxe quedà fet una verdadera coca.



#### CANDIDATURAS DE BALEARES A LAS ELECCIONES GENERALES DEL 28-O



##### FALANGE ESPAÑOLA DE LAS J.O.N.S.

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Joan Bonet Colomar
- Eusebio Jaime Gomez
- José Oles Vázquez
- José Navarro Soler
- José María Carbonell
- Sebastián Barceló Barceló

Candidatura al Senado por Mallorca:

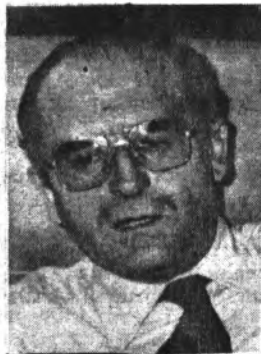
- Luis Javier Almazán Costales
- Andrés Ardiel Sánchez

Candidatura al Senado por Menorca:

- Miguel Ángel Guszo Calderón

Candidatura al Senado por Ibiza:

- Ramón Francisco Martín Gordon



##### ALIANZA POPULAR PARTIDO DEMOCRATA POPULAR

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Abel Matutes Juan
- José Cafiellas Fons
- Ricardo Squella Martorell
- Jaime Llompart Salvá
- María Valls Bertrand
- Antonio de Armenteras Costosa

Candidatura al Senado por Mallorca:

- Juan Verger Pocovi
- Joaquín Ribas de Reyna

Candidatura al Senado por Menorca:

- Victoria Florit Escriba

Candidatura al Senado por Ibiza-Formentera:

- Enrique Ramón Fajarnés



##### PARTIDO SOCIALISTA DE LOS TRABAJADORES

- Josefina Valentí Sureda
- Nuria Martí Sato
- María Angeles Tomás Gonzalo
- Alberto Martí Sato
- María Mercedes Gascón Blasco
- Concepción Tomás Gonzalo



##### NACIONALISTES DE LES ILLES-PSM

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Joan Perelló Ginard.
- María Juan Benejam.
- Climent Garau Arbona.
- Josep Estelrich Mieres
- Bartomeu Payeras Cifre
- Gabriel Florit Esrrer
- Pere Miralles Roco.

Candidatura al Senado por Mallorca PSM:

- Llorenç Rigo Portell.

Candidatura al Senado por Menorca PSM:

- Juli Mascaró Pons

# Ses matances



Ja fa anys que aquí a DEIA a totes ses cases es comprava un porc o dos per engreixar-los a fi de que en començar a venir es fred fer ses matances ja que aquestes eren sa font més grossa d'alimentació de carn per a tota sa família durant tot s'any.

En es principi es mantenia s'animal amb herba i ses peladures des menjar que es tiraven, un parell de faves i figues i en arribar es moment d'engreixar de veres li donaven més menjar: moltes faves i bones ensagonades de farina d'ordi. Això feia que en arribar es moment estàs bastament gras com per a fer almenys uns 100 o 120 Kg.

Per devers Santa Catalina, que es temps ja havia refrescat era s'hora de preparar per a matar es porc.

Es dia de ses matances era esperat com una festa grossa. Ets al.lots no anavan a escola, ja que era un dia molt interessant i de molta bulla sobretot quand els donaven sa coa, sa que enganxaven a una agulla de ganxo i tot eren rialles i corregudes quand conseguïen penjar-la darrera qualcú sense que aquest es donàs compte. A ses possessions on tenien missatges i "gallufes" també en feien quedar un parell a la casa per a ajudar.

Es preparatius començaven es dia abans. S'haviën de fer ben netes ses calderes d'aram amb cendra i llimona fins que estaven ben lluentes, anar a collir llimones i taronges per a fer sa budellada neta, preparar brots de garrover per a posar damunt es canyisos per a col·locar-hi sa carn damunt, fer netes taules i pasteres, treure tots els canyoms guardats desde l'any passat expresament per a auest dia, també tots ets ribells: es gros per a sa sobressada, es de bec per a emparar sa sang i els altres pel que fos necessari. Ets homes anaven a cercar "socarells" per a fer net es porc i llenya per a fer foc a ses calderes i tenir aigua calenta, sa madona anava i venia cuidant de que tot esti-gués a punt i amb ordre. Dies abans ja havien anat a Palma a comprar ses "es-picis".

Ets al.lots partien a geure prest ja que sa bulla començava de bon matí i ells no es volien perdre res.

Quand encara feia fosca s'aixecaven a fer foc i treure es porc de sa soll, en trencar s'alba arribava es matador i sa matancera que solia esser una dona que s'entenia de tot.

Tothom ja amb davantal posat, començava sa cerimònia: quatre o cinc homes tot depenia des pes abraonaven es porc i el posaven damunt sa taula de matar. S'animalet pegava uns grinyols que alçava sa casa, li feien donar sa sang que es guardava dins una olla després d'haver-la colada, aleshores el posaven damunt un parell de tions i per davall li donaven foc amb es "socarrells" fins que el tenien ben socarrat. després l'afaitaven i el fregaven amb pedres tosques fins a deixar-lo ben blanc.

El transportaven damunt una pastera i conençaven a fer-lo a bocins. Totd'una que li treien sa butza ja eren partides un parell de dones a fer-la ben neta. Havia arribat s'hora de treure ses galletes o sa coca dolça i es vi dolç, des que tothom en bevia una copeta i es donaven es "molts anys".

s posaven a fer sa triadella de sa carn: sa de sa sobressada que no tengués gens de sang sa de sa botifarra i es botifarrons era sa sanguinosa, es posava ab bullir dins ses calderes. Es quarter (que ara deim Jamón) s'aficava dins una coixinera vella perquè no hi anaàs cap mosca. Es lloms es solien guardar per a menjar-los com carn. Amb sa xuia blanca feien es saïm dins un calderó que era un recipient especial per aquesta tasca. I en colar-lo treien es raissons que es posaven dins ses coque de tallades des carnaval: Sa xuia de sa ventresca es salava i guardava per a a menjar.

Els homes es cuidaven de moldre amb sa màquina i de pastar ses diferents mescles, i ses dones vengia tallar i fer bocins. Aleshores sa madona ja tenia ses sopes bullides a punt i es feia una pausa per anar a beuenar, però es tornava continuar aviat. Ses dones que havien netejat es budells ja els tenien tallats de mida i cosits per un cap a punt per a omplir-los.

A sa sobressada hi posaven: sal, pebre bò, pebre coent i pebre bord i en fregien un poc per a tastar-ho. En tenir-ho bé de gust, es posaven a sa màquina per a omplir, primer ses llengonisses que eren més primes i se menjaven abans i després ses sobressades més gruixades i que es podien guardar molt de temps.

Quand ja sa carn de ses calderes era cuïta, en menjaven amb un poc de sal i molien s'altre per es botifarrons que una vegada plens i fermats es bollien devers mitja hora i ses botifarres unes dues hores tenguent bon esment a ses calderes perquè no perdessin es bull, ni bollissin massa fort i s'esclatàs tot.

Tots ets ossos es feien a bocins i es salven dins una alfàbia per a emprar-los durant s'hivern.

En tenir ses sobressades fermades i penjades i tot ja per acabar i mig net, es pots de saïm plens i ses botifarres i botifarrons cuïts, sa carn col·locada en es seu lloc, es posaven a fer net i en estar llets (ja n'hi havia un parell que havien enraïgat es dinar que en aquest cas era més bé sopar) tothom es posava a taula ben satisfet si tot havia anat bé.



Un bon arròs amb moltes tallades i darrera frit des porc amb patates i pebres vermells acompanyat de bon ví, que era per a xupar-se es dits, encara que segon a on es feien greixoneres de pilotes i per acabar bon cafè.

Després anaven a veure "sa penjada", que era molt alabada i s'opinava si es porc havia retut o no segons lo penjat.

A qualque lloc i més pes pobles des pla en haver acabat es feia una bona focatera i es cantava i ballava per llarg fins que ja no podien pus i tothom partia a geure ben cansat ja que era un dia molt pesat, però de satisfacció, ja que tenien es rebist ple per a envestir s'hivern.

M. Ripoll

## ~ Octubre ~

En es mes d'Octubre es comença a fer s'oli i es any de collita, i també es pot vermar en es llocs tardans. Es bona hora per a sembrar tot tipus de gra: blat, civada, ordi i xeixa. També es poden sembrar faves i tramussos.

Es cullen ets aglans i ses anuus, ses magranes i es codonys i totes ses fruites tardanes. Es sembren cirerers, guinders, pereres i pomeres.

Es frequent que sa fruita sigui atacada per ses formigues vespres i mosques, però els arbres i animals que es vulguin preservar d'elles es fregaran amb suc de fulles de carabassera.

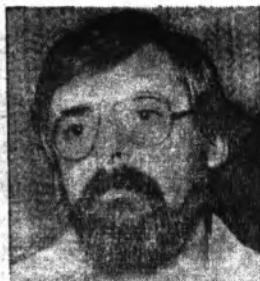
Aquest mes es sembren dins terra ben femada tulipes, "francesilles" i ses demás flors que neixen de cabesses, que va millor posar-les en remull unes hores abans de sembrar-les.

A Balears sol esser un dels mesos que més plou i ja comença a refrescar.



### ASOCIACION POLITICA FUERZA NUEVA

—Enrique Yarza González  
—Miquel Sánchez Fernández  
—Rosa Fernández Aquilior  
—José Prieto Vázquez  
—Alfredo Bonet Pons  
—Antonio Maimó  
Candidatura al Senado por Mallorca:  
—Francisca Arallo Santandreu  
—José Sánchez



### SOLIDARIDAD ESPAÑOLA

Candidatura al Congreso de los Diputados:  
—Jaime Orell Colom  
—Jaime Perelló Sabater  
—Manuel Garrido Rocio  
—Joan Oliver  
—Bartolomé Pifia  
—Nicasio Ramos  
Candidatura al Senado por Mallorca:  
—Miguel Bisquerra Vila  
—Magdalena Capllonch



### UNIFICACION COMUNISTA DE ESPAÑA

—María del Carmen Molina Llorca  
—Elodia Veracruz Paquer Victoria  
—José Francisco Fonbuen Belmonte  
—Teresa Furió Ortega  
—Octavi Moreno García  
—Gema Antonia González Bauset

### PARTIDO COMUNISTA DE ESPAÑA (MARXISTA LENINISTA)

Candidatura al Congreso de los Diputados:  
—Emilio Sánchez Lojo  
—Juan Manuel Sánchez Lojo  
—Manuel Gómez Simón  
—Teresa Lidón Belmonte  
—Francisco Redondo Valverde  
—Rosario Vizcaino Avellaneda

CANDIDATURAS DE BALEARES A LAS ELECCIONES GENERALES DEL 28-0

## ARQUITECTURA I ESCOLA

Em faig meves les paraules del M.C.E. (Moviment de Cooperació Educativa), avui grup avançat d'educadors d'Itàlia, quan diu: "Si sortim de l'esquema d'una escola feta de paraules escoltades i repetides i acceptam un model d'educació basat en l'activitat, en seguida veurem que les quatre parets de l'aula són massa estretes. L'aula-cel·la és un concret resultat arquitectònic d'una concepció educativa que limita la mobilitat dels nins a aixecar-se i seure's mecànicament en la pròpia cadira, i els projecta exclusivament a rebre la lliçó impartida des de la tarima".

Si, ben cert! També a la nostra escola-aula de Deià el només poder comptar amb una sala és conseqüència de l'antiga concepció de l'escola passiva on l'al·lot i mestre no es movien per res, limitant avui la pràctica de l'escola activa on l'infant i professor han de menester més espai i distribuït d'una altra manera.

Avui l'escola-aula ha de servir per tres exigències cada dia en expansió: L'EMMAGATZAMENT, LA COMUNICACIO, i les ACTIVITATAS ESPECIALITZADES I DE GRUP.

- L'EMMAGATZAMENT: L'Escola passiva és aquella que només limita el seu material a uns llibres, unes plagues, un llapis i una goma per a cada infant i de propietat individual. L'escola activa d'avui necessita més material comunitari per a us de tothom i potencia que l'infant es faci els seus propis llibres. Això nos du a haver de menester molts calaixos, taules, armaris i estanteries per a una biblioteca, per a un instrumental de geometria, per a uns instruments de música, per a uns jocs d'aula, per a uns jocs de pati, per a un instrumental de Geografia i Història, per a un material audiovisual, per a uns instruments de laboratori i de Ciències, per a un material per a escriure, per a uns útils d'hort, per a un taller d'impresió, per a un material de plàstica, i per a un material burocràtic i d'arxiu. A la nostra escola els armaris antics de l'Ajuntament solucionaren bastant bé aquest capítol, però així i tot nos hem de servir d'un dels dos waters per a emmagatzamar material fins al sòtil.

- LA COMUNICACIO: A l'escola passiva els nins seien tota la jornada i el mestre també; igual com a un tren on només necessites l'espai estricte per a seure i no fer nosa, corredor per a entrar i sortir i vagó-water. Avui l'escola activa necessita que l'al·lot es comuniqui i mogui i no només escolti. Això traduït en espai vol dir: suficients metres quadrats per aula, una vintena d'infants, que aquets no es trobin estrets, que es puguin fer rotlades, que hagi espai per a seure en terra i que hi hagi fàcil accés a tots els llocs de l'aula. La nostra aula de Deià a pesar d'haver perdut uns pocs 30 cm. de llargària a la passada obra de l'Ajuntament, és ampla d'espai i amb un número ideal d'infants; però



aquesta nostra sala gran es veu un poc limitada la seva mobilitat si pensam amb la necessària quantitat d'armaris i calaixeres i taulells que resten superfície. Així i tot ens defensam.

- LES ACTIVITATS ESPECIALITZADES I DE GRUP. Tots els infants de l'antiga escola passiva feien lo mateix en el mateix moment del dia i amb la mateixa durada per a cada un. L'escola activa funciona d'una manera distinta: es fan grups de treball distints supervisats per a un mateix professor. Si a això sumam una unitària on hi ha cursos distints i haver-se potenciat molt avui en dia a l'escola: el taller, l'expressió corporal, la biblioteca, l'hort jardí... hem de pensar de seguida en una revisió de l'espai escolar veient les contínues interferències i molèsties d'uns grups amb els altres i els continus i feixucs canvis de mobiliari i el treure i enfonyar coses constantament a l'haver de servir la mateixa aula per a tot.

Es evident que l'Escola de Deià en aquets moments, només amb l'ajuda del Parc, no pot oferir més que una aula i per tant no pot comptar, com a mínim dues sales més per a separar de la resta de les matèries: l'expressió corporal i les manualitats, i poder separar els grups de treball quan convengui.

En resum, L'EMMAGATZAMENT i la COMUNICACIO estan regularment garantizats a Deià, però no les ACTIVITATS ESPECIALITZADES I DE GRUP que necessiten més aules i espais exteriors.

Sabem que les coses no es fan amb un dia i que surten millor pensantles amb temps, amb la col.laboració de tots i amb com més idees millor.

Per això aquest escrit, que es pot sumar a altres o a altres converses o a altres projectes. Es una reflexió pensada per a un projecte de futur i que pot recollir l'Ajuntament, que si ben bé ha creat a unes noves Cases de la Vila uns espais: d'exposicions, de juntes, de despatxos, de visites mèdiques, i d'estada pels vells; és concient que el grup més nombrós de tot l'edifici, els infants segueixen ocupant un mateix lloc que es torna petit de cada dia.

La nova escola de Deià, somniem que ho donam com a un fet, ha de tenir uns suficients números d'aules i espais exteriors que permetin una escola activa i més: que permetin la possibilitat de convertir-se en una petita escola graduada si això ho aconsella un dia o el número d'infants o la ja nova estructura de l'E.G.B. en tres cicles ben definits.

## N O T A

Com podreu veure aquesta revista estava ja preparada fa unes tres setmanes, però per problemes de sa fotocopiadora, no ha pogut esser fins ara. Es una llàstima però el presupost no basta per a tirar-la a Palma.





# On Anau ? a LLuc

El passat dia 5 de Setembre els Antics Blavets de LLuc, organitzaren una anada a LLuc a peu, de la part forana de Mallorca, els de DEIA i SOLLER pujarien pes Barranc i prendrien carretera per juntar-se després amb els dels altres pobles, i finalment arribar dematinada als peus de la Verge. En principi es presentava trist el panorama, ja que ningú es decidia a fer tal caminada, cosa que pareixia increïble (a la fi foren devers una dotzena i de Soller no va anar-hi ningú) quan anys abans, bastant enrera s'organitzava anualment una anada a LLuc a peu desde DEIA a la que s'hi apuntava una gentada tant joves com vells amb una fe i una devoció mai vista i convertien aquesta marxa en una vertadera bulla.

Be ho recordaran tots els que tengueren oportunitat d'anar hi en aquell temps. Hem de reconèixer que avui es camí que ens duu a l'Oratori no és de lo més atractiu, sols la pujada pel Barranc, atreu una mica als caminants, però després lo que resta sols carretera, i asfalt. Abans els nostres vells podien creuar un vell camí que anava a LLuc a través del Gorg Blau, avui és impossible ja que ho tapen ses aigues.

Cap allà a l'any 1.917 a s'excursió que organitzà el nostre poble va haver-hi tanta afluència de gent que segons ens recordà en certa ocasió madò Maria Trona (des Recó), va esser una de les més lluides; a l'arribada a la Plaça de LLuc es va fer una festa i va haver-hi un recital de gloses per part de la gent que allà es va congregar. Es Sen Sion del Cel sorprengué als assistents amb aquesta que madò Maria Trona a pesar de la seva avançada edad recordava mot per mot i que diu així:



LLUC 1.917

Si pel cas la gent demana quin projecte hem perdut hem de dir amb prontitud que noltros anam a LLuc a veure sa nostra mare això no és cap cosa rara pel qui té coneixement perque tenim ben present quan hi ha un accident sigui veïnat o parent es primer mot que se sent com diuen terriblement Ai Mare! Ai Mare!

Día	PRECIPI- TACION mm	METEOROS OBSERVADOS				VIENTO DOMI- NANTE	Nombre de la Estación	
		m	t	n	Provincia		Número	
1	-					San Buïssa		
2	TP	0			20	Baleares	15-1	
3	-					Mes	Año	
4	-					Agosto	1982	
5	-					Observador		
6	-					Rabiel Payet Vives		
7	-					Suma	077	
8	-					NUMERO DE DIAS DE:		
9	-					Lluvia	● 3	
10	-					Nieve	* -	
11	-					Granizo	△ -	
12	-					Tormenta	R 2	
13	-					Niebla	≡ -	
14	-					Rocío	∩ -	
15	-					Escarcha	⊥ -	
16	-					Nieve cubrió suelo	☒ -	
17	-					Suma	0'0	
18	-					DIAS PRECIPITACION		
19	-					< 0,1 (ip.)	1	
20	-					> 0,1	-	
21	-					> 1,0	-	
22	-					> 10,0	1	
23	-					> 30,0	1	
24	-					PRECIPITACION MAXIMA EN UN DIA		
25	-					321 mm. día 27		
26	321				20 NO	Suma	Viento dominante	
27	-					En los días de lluvia		
28	-					En el día de mas lluvia		
29	-					NO NO		
30	-					Suma		
31	245				20 NO	56'6		
Precipitación total del mes						56'6 mm		

Jo sempre vos duc tancada vestida i retratada dins el meu coneixement, sa persona que és prudent ja mai vos ha olvidada si és que qualque vegada vos hagi agraviada vos deman Verge Sagrada perdó en aquest moment. Joveneta tú que em sents deixa anar es divertiments que te duran enganada tombaràs desgraciada dins es terribles torments. Cristians joves i vells tots alegres i contents hem d'observar es manaments i hem d'abraçar al mateix temps sa creu que Deu ens ha dada i això serà s'enramada d'aquesta gran passejada de l'any 1.917.

En estar cansat m'assec, més tard si tenc son m'agec i adeu ma codolada i es moment que està tancada tots plegats cantarem ara JESUS, MARIA, JOSEP.

(EL SEN STION DEL CEL)



### CENTRO DEMOCRATICO Y SOCIAL

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Josep Melià
- Francisco Quetglas
- Celestí Alomar
- Juan Verdura
- Rafael Mir Allés
- Valenti Puig

Candidatura al Senado por Mallorca:

- Ramón Esteban
- Juan Fuster Lareu

Candidatura al Senado por Menorca:

- Octavio Juan Benejam

Candidatura al Senado por Eivissa-Formentera:

- Andrés Tuells

### CANDIDATURAS DE BALEARES A LAS ELECCIONES GENERALES DEL 28-0

#### LIGA COMUNISTA REVOLUCIONARIA

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Montserrat Roca Roig
- Joan Roig Hernández
- Jorge Pascual Planas
- Daniel Raventós Palella
- Feliz Lamas González
- Antonio Francisco Tulla Pujol

Candidatura al Senado por Mallorca:

- Matilde Aragó Gassiot
- Lorenzo Buades Castell

#### PARTIDO COMUNISTA OBRERO ESPAÑOL

Candidatura al Congreso de los Diputados:

- Sotero Díaz Leal
- Virgilio Esteban Vecilla
- Antonio Molano
- José Morales Soriano
- Antonio Guevara Romero
- Ana Cabalin Duarte

#### PROGRESISTA AL SENADO POR IBIZA

-Josep Ma. Puget

#### INDEPENDENT PER MENORCA AL SENAT

-Josep Maria Quintana



